

Nr 53.

Av herrar **Gustafsson** i Borås och **Mosesson**, om skydd för väljarbeteckning vid kommunala val.

Enligt 54 och 56 §§ lagen om val till riksdagen är väljarbeteckning skyddad, sedan den i särskild i lagen angiven ordning registrerats. Skyddet gäller såväl parti- som kartellbeteckning. Motsvarande bestämmelser saknas i kommunala vallagen, varför väljarbeteckning endast är skyddad vid val till riksdagens andra kammare men däremot icke vid kommunala val.

Denna skillnad i lagreglerna måste anses otillfredsställande. Samma skäl, som en gång talat för att bestämmelser om skydd för väljarbeteckning vid andrakammarval infördes och som tala för att de fortfarande bibehållas, tala för att liknande bestämmelser införas även vid kommunala val. I synnerhet gäller detta landstingsmanna- och därmed jämförliga val. De missbruk i form av illojalt användande av annans partibeteckning — för att därigenom kunna utnyttja det andra partiets röstöverskott — som man med denna lagstiftning velat stävja förekomma fortfarande, fast nu vid kommunala val.

Denna brist i lagstiftningen uppmärksammades redan då nu gällande regler om skydd för väljarbeteckning vid val till riksdagens andra kammare infördes år 1935. I proposition nr 139 vid 1935 års riksdag framhöll departementschefen:

»Det nu föreliggande förslaget om skydd för väljarbeteckning avser endast valen till andra kammaren. Riksdagen har endast begärt utredning och förslag med avseende å dessa val, och de verkställda utredningarna hava icke haft vidsträcktare omfattning. Starka skäl synas emellertid tala för att bereda skydd för väljarbeteckning även vid andra val, åtminstone vid landstingsmannaval och val av elektorer för utseende av första kammarens ledamöter. Härvidlag möta dock större svårigheter än med avseende å andrakammarvalen. Frågan huruvida och på vad sätt skydd för väljarbeteckning vid andra val än andrakammarval bör införas torde icke kunna besvaras utan särskild utredning, och förslag i ämnet kan därför ej nu framläggas.»

Konstitutionsutskottet yttrade i samma fråga:

»Starka skäl kunna, såsom även departementschefen framhållit, anföras för en utvidgning av skyddet för partibeteckning också till andra val än andrakammarvalen eller åtminstone till vissa av dem, därvid landstingsmanna- och elektorsvalen främst torde böra komma i betraktande. Frågan om skydd för partibeteckning även vid dessa val har emellertid icke gjorts till föremål för närmare utredning i propositionen eller i det till grund för densamma liggande sakkunnigförslaget. Utskottet finner sig därför icke för närvarande böra upptaga denna fråga till närmare dryftande.»

Om sakskälens styrka synes ingen tvekan råda vare sig hos departementschefen eller hos konstitutionsutskottet. Endast formella skäl avhöllo dem från att ingå på frågan om utsträckande av skyddet för väljarbeteckning till även andra val än val till andra kammaren. Den utredning, utan vars närmare prövning av frågan departementschefen inte ansåg sig kunna föreslå sådana bestämmelser, har inte kommit till stånd. Enligt vår mening bör tiden dock nu vara mogen för att denna fråga upptages till närmare prövning.

Enligt beslut av 1949 års riksdag pågår för närvarande utredning av frågan om valsättet i vårt land. Denna utredning skall enligt direktiven söka åstadkomma sådana förslag till valordning, att ingående av kartell icke skall bli nödvändigt. Det kan därför tänkas, att den särskilda frågan om skydd för kartellbeteckning kommer att förlora aktualitet. Men om utredningen kommer till det resultatet, att den inte anser sig kunna föreslå kartellsystemets avskaffande, bör den enligt vår mening utarbeta bestämmelser för dylikt skydd vid även andra val än val till andra kammaren. I vart fall torde inte hinder föreligga, att utredningen upptar frågan om skydd för partibeteckning vid sådana val.

Med stöd av vad ovan anförts få vi därför hemställa,

att riksdagen måtte besluta att hos Kungl. Maj:t hemställa, att frågan om skydd för väljarbeteckning vid andra val än val till andra kammaren måtte för utredning och uppgörande av förslag överlämnas åt 1950 års folkomröstnings- och valsättsutredning.

Stockholm den 20 januari 1951.

Axel Gustafsson.

Gust. Mosesson.
